

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

GMINA WILCZĘTA

Wstęp

Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Wilczęta od 2012 roku.

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całej wspólnoty, wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmacniania więzi w całej społeczności. Rodzina jest podstawą życia społecznego. Od siły rodziny i każdej jednostki w lokalnej społeczności zależą efekty podejmowanych działań. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość, zaspokojenia swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcjonowanie realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwie. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka. Pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. nałogi, przestępczość, przemoc i inne). Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, pijaństwo rodziców, przemoc w rodzinie, bezrobocie, niewydolność w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, zagrożenie eksmisją itp. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie nie tylko na losach jej członków, ale i całym społeczeństwie. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej, szczególnie rodzinne domy dziecka i zawodowe rodziny zastępcze, które oferują wyższą jakość usług opiekuńczych i wychowawczych. Pojawiające się w rodzinie dysfunkcje powodują interwencje instytucji i służb, które zobligowane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje, które zostały przygotowane w związku z wejściem w życie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uczestniczyły w procesie wspierania rodziny. Tworzenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny, stałe monitorowanie przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, mają na celu realizowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pomocną rolę spełniać będzie asystent rodziny, który ma zrealizować plan naprawczy, aby groźba zabrania dziecka została odsunięta lub by dziecko czasowo umieszczone w pieczy zastępczej mogło powrócić do biologicznej rodziny. Stąd naczelnym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz prowadzenie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy ponoszonej przez rodziny wspierające.
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy.

I. Diagnoza

Tabela Nr 1. Karta diagnostyczno -statystyczna w roku 2018 roku

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	261
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych	143
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	29
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	123
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	9
Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	2
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	10
Liczba dzieci korzystających z posiłku	104
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które OPS ponosi odpłatność	8
-w tym rodziny zastępcze	3
-placówki opiekuńczo-wychowawcze	5
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5
Program Dobry Start 300+	315
Program 500+	396

Na koniec 2018 r. w Gminie Wilczęta zamieszkiwało 2.990 mieszkańców, co stanowi około 940 rodzin. Bezrobotnych w Gminie Wilczęta na dzień 31.12.2018 r. zarejestrowanych w PUP Braniewo było 256 osób, w tym 135 kobiet, z prawem do zasiłku tylko 38 osób. Łącznie ze świadczeń z pomocy społecznej skorzystało w 2018 roku 261 rodzin.

GPS Wilczęta w 2018 r. poniósł koszty utrzymania 8 dzieci w rodzinach zastępczych.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego za 2018 r. wynika, że w 6 rodzinach, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”. Przemoc domowa stosowana była w stosunku do kobiet, a przyczyną przemocy było nadużywanie alkoholu.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w 2018 roku było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba.- Powody ubiegania się o pomoc przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 2. Powody ubiegania się o pomoc społeczną w 2018 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ubóstwo	133	264
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	6 5	35 32
Bezrobocie	153	346
Niepełnosprawność	54	82
Długotrwała lub Ciężka choroba	58	58
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	10	10
-rodziny niepełne	7	21
-rodziny wielodzietne	3	3
Przemoc w rodzinie	1	1
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	29	36
Narkomania	0	0
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenia losowe	3	10
Sytuacja kryzysowa	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Ta tendencja utrzymuje się już kilka lat, co wydaje się zrozumiałe z uwagi na fakt, że powiat braniewski należy do regionu o wysokiej stopie bezrobocia. Niedostateczna ilość miejsc pracy, niski poziom kwalifikacji i wykształcenia, uzależnienia decydują o wysokiej liczbie klientów pozostających bez pracy. Równie wysoko w tej statystyce przedstawia się problem niepełnosprawności, długotrwałej choroby. Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego- stwierdzono małą ilość rodzin.

Szczegółnej uwagi i opieki wymagają dzieci w rodzinach ubogich. Pracownicy socjalni wspólnie z dyrektorami szkół, podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich dzieci, uczniów szkół podstawowych, szkół ponadgimnazjalnych. W 2018 r. 104 dzieci i młodzieży objęto tą formą pomocy. W stołówkach szkolnych dzieci spożywają posiłek jednodaniowy – gorący. Na terenie gminy funkcjonują 2 stołówki szkolne w 2 szkołach podstawowych.

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na formy pomocy niemieszczące się w sferze finansowej, usługowej, czy w naturze. Coraz częściej podopieczni pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej. Praca socjalna z rodziną/osobą samotną swój początek ma zawsze w miejscu, gdzie egzystuje podopieczny. W naturalnym środowisku życia wyraźnie manifestują się możliwe zagrożenia, jak i elementy, na których można budować program pomocowy.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie wynika, iż 19 dzieci z Gminy Wilczęta umieszczonych jest w pieczy zastępczej.

II. Cel główny

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie w Gminie Wilczęta poprzez wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

III. Cele szczegółowe.

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym:

- a) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych w formie jednodaniowych obiadów;
- b) udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych – współpraca z Bankiem Żywności w Olsztynie;
- c) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, programu 500+, 300+, „Za życiem” oraz inne programy rządowe;
- d) aktywizacja zawodowa rodzin z problemem długotrwałego bezrobocia;
- e) współorganizacja wypoczynku letniego w okresie wakacyjnym;

2. Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmacnianie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinie:

- a) monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych;
- b) korzystanie ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych poprzez współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Puls” w Braniewie;
- c) organizowanie spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej i instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy społecznej;
- d) organizowanie pomocy prawnej rodzinom z gminy Wilczęta.

3. Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:

- a) profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami;
- b) współuczestnictwo w działaniach podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny oraz Programu Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz Gminną Komisję Przeciwdziałania Alkoholizmowi.

4. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych, w szczególności poprzez:

- a) koordynację działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne, w tym współpraca podmiotów podejmujących różne działania na rzecz dzieci i młodzieży;
- b) dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne koordynowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

5. Wspieranie rodzin i dzieci przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych - praca socjalna z rodziną, kontrakty socjalne.

6. Udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków (stałych, okresowych, celowych, dożywiania, stypendiów, wyprawek szkolnych oraz pomocy w formie żywności-Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa);

7. Finansowanie rodzin wspierających- wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pomocą rodziny wspierającej;

8. Indywidualne poradnictwo zawodowe, psychologiczne i pedagogiczne;

9. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodzin poprzez:

- organizacje wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- karta Dużej Rodziny,
- prowadzenie placówek wsparcia,
- organizowanie szkoleń, warsztatów oraz programów dla rodzin (np. w ramach RPO).

IV. Adresaci programu

1. Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradne życiowo.
2. Rodziny, w których występuje problem przemocy.
3. Rodziny zagrożone ubóstwem, chorobą i niepełnosprawnością.

4. Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki oraz niedostosowane społecznie

V. Zasoby.

Na terenie Gminy Wilczęta w lokalnym systemie opieki nad dziećmi i rodzinami wymagającymi wielokierunkowej pomocy przewiduje się współpracę z :

1. Placówkami oświatowymi,
2. Posterunkiem Policji w Wilczętach,
3. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie,
5. Powiatowym Urzędem Pracy w Braniewie,
6. Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Braniewie,
7. Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Medyk” w Wilczętach,
8. Organizacjami pozarządowymi,
9. Parafiami,
10. Biblioteką Publiczną,
11. Urzęd Gminy Wilczęta,
12. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PULS w Braniewie,
13. Zespół Interdyscyplinarny,
14. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

VI. Realizacja programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Wilczęta w latach 2019-2021. Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych rodzin należy wziąć pod uwagę uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji. Tak rozumiany program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, realizację poszczególnych celów przyjmuje się w następujący sposób:

Cel szczegółowy: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Zadania	Realizatorzy i Partnerzy	Planowany termin realizacji
Cel operacyjny: Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym.		
Aktywizacja zawodowa rodzin z problemami bezrobocia	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Wilczęta	2019-2021
Dostarczenie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Wilczęta Dział świadczeń rodzinnych	2019-2021
Pomoc w dostępie dzieci do przedszkoli	Urząd Gminy Wilczęta, Przedszkola	2019-2021
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolach	Ośrodek Pomocy Społecznej, Przedszkola, Szkoły	2019-2021
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki	Urząd Gminy Wilczęta, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki działające w obszarze oświaty,	2019-2021
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów, wyprawek szkolnych, pomocy finansowej	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Wilczęta, szkoły	2019-2021
Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	Ośrodek Pomocy Społecznej, GKRPA, Organizacje pozarządowe, szkoły	2019-2021
Współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Wilczęta zajmujących się pomocą rodzinie	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	2019-2021

Cel szczegółowy: Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinie.

Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
Cel operacyjny: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny		
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki działające w obszarze oświaty, Policja	2019-2021
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	Biblioteka Publiczna Gminy Wilczęta, placówki działające w obszarze oświaty, świetlice wiejskie	2019-2021
Wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjno-edukacyjnych	Biblioteka Publiczna Gminy Wilczęta, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe, szkoły	2019-2021
Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki działające w obszarze oświaty	2019-2021
Współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	2019-2021
Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjny	2019-2021
Wspieranie rodziny poprzez zatrudnienie asystenta rodziny i pracownika socjalnego,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2019-2021
Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2019-2021
Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców	Policja, Kurator sądowy	2019-2021
Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	2019-2021
Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, prawnego i indywidualnego poradnictwa	Szkoły, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczętach	2019-2021
Tworzenie i wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach poza szkolnych	Urząd Gminy, szkoły, Biblioteka Publiczna	2019-2021
Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	2019-2021
Organizowanie szkoleń i warsztatów, tworzenie grup wsparcia, terapii rodzinnej dla rodzin oraz pracowników GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2019-2021
Finansowanie rodzin wspierających	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2019-2021

VII. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Wilczęta oraz budżetu państwa (programy rządowe) i GOPS Wilczęta. Gmina Wilczęta od kilku lat prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny, poprzez szereg działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne, działające na terenie Gminy. Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie coraz to lepszych warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci, co zahamuje proces umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną. Realizacja Programu zakłada wykorzystanie środków budżetu Gminy Wilczęta, budżetu państwa, GOPS Wilczęta, pozyskiwanie środków EFS, środków własnych podmiotów niepublicznych oraz środków przekazywanych przez sponsorów. Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny, dziecka.

VIII. Monitorowanie Programu

Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Wilczęta będzie co roku przedstawiał Radzie Gminy Wilczęta syntetyczne sprawozdanie z realizacji Programu, ujęte w corocznych sprawozdaniach z działalności GOPS Wilczęta.